

Styringsaftale 2014

Bilag 2

Aftale om omkostningsberegning og betalingsmodeller på social- og specialundervisningsområdet mellem kommunerne i regionen og Region Midtjylland.

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse.....	2
1. Indledning.....	3
2. Lovgrundlag	4
3. Elementerne ved beregning af omkostninger, der indgår i taksterne	5
3.1 Hovedskitse til en takstberegningsmodel	5
3.2 Tilbuddets nettobudget.....	6
3.3 Særlige puljer vedrørende tilbuddenes driftsudgifter/driftsindtægter	7
3.4 Kapitalomkostninger	8
3.5 Tillæg for tjenestemandspensioner.....	8
3.6 Tillæg for udviklingsomkostninger	9
3.7 Tillæg for tilsyn	9
3.8 Tillæg for dokumentation.....	10
3.9 Tillæg for administrative fællesudgifter (indirekte udgifter)	10
3.9.1 Tillæg for administrative fællesudgifter i Regionen	10
3.9.2 Tillæg for administrative fællesudgifter i kommunen.....	10
4. Betalingsmodeller.....	11
4.1 Traditionel takstbetaling	11
4.2 Særlige problemstillinger omkring forsorgshjem og krisecentre	12
4.3 Særlige problemstillinger omkring ambulante ydelser og rådgivningsydelser på kommunikationsområdet, misbrugsområdet og rådgivningsydelser	12
4.4 Prisfastsættelse af tillægsydelser m.v.	13
5. Regulering for over- eller underskud.....	14

1. Indledning

Kommunerne har myndighedsansvaret og ansvaret for finansieringen på social- og specialundervisningsområdet. Dvs. at kommunerne har ansvaret for, at der er det nødvendige antal tilbud til stede enten i form af kommunens egne tilbud eller ved køb af pladser i private tilbud, regionale tilbud eller tilbud i andre kommuner.

Regionerne har forsyningspligt overfor kommunerne på en række fastlagte områder. Regionsrådets forpligtelse fastlægges i rammeaftalen. Tilbud med regionalt leverandøransvar, som er overtaget af beliggenhedskommunen, indgår i rammeaftalen.

De regionale omkostninger på social- og specialundervisningsområdet finansieres fuldt ud af kommunerne, bortset fra visse særlige administrative opgaver og specialrådgivningsydelser, som regionen og VISO har indgået kontrakt om.

Rammeaftalen skal indeholde specificerede takster for kommunernes køb af pladser og individuelle ydelser i tilknytning hertil samt takster for specialrådgivningsydelser.

Denne aftale fastsætter principper for omkostningsberegninger og betalingsmodeller på social- og specialundervisningsområdet, som er omfattet af rammeaftalen. Der er enighed om, at alle udbydere på aftaleområdet anvender det samme regelsæt for omkostningsberegninger og betalingsmodeller. Det er herudover aftalt med kommunerne, at taksterne for en række andre fortrinsvis kommunalt drevne tilbud også kan indgå i den oversigt over takster m.v., der udgør rammeaftalens bilag 1. Det fremgår af bilaget, hvilke tilbud der er omfattet af rammeaftalen og hvilke tilbud, der derudover indgår i bilaget.

Kommunerne og Region Midtjylland har besluttet, at specialiserede sociale tilbud hvor mere end 5 % af pladserne anvendes af andre kommuner end driftsherren er en del af Rammeaftalen. De enkelte tilbud der er omfattet af Rammeaftalen kan ses i bilag 1. Driftsherrerne opfordres til, at lade takstberegningsprincipperne være gældende for alle tilbud.

De 5 % er oprindeligt opgjort pr 1. maj 2011. For at opnå stabilitet i hvilke tilbud der det ene år er med og det andet år ikke er med, skal de 5 % ikke opgøres hvert år, men blot ses som en generel retningslinje. De tilbud der i 2013 er med i rammeaftalen, er som udgangspunkt også med i 2014. Ændringer foretages hvis den enkelte driftsherre afgør at der er sket væsentlige ændringer i forhold til 5 % grænsen, både hvad angår tilbud uden for og inden for rammeaftalen.

Takster indberettes til sekretariat for rammeaftaler jf. Socialportalen. Ved indberetning og opgørelse af takster samt over/underskud skal Excelmodel stillet til rådighed af sekretariat for rammeaftaler benyttes, se www.socialportalen.viborg.dk

2. Lovgrundlag

Denne aftale om omkostningsberegninger og betalingsmodeller omfatter følgende love og tilbud:

A. Lov om social service:

- Særlige dag- og klubtilbud §§ 32 og 36
- Generelt godkendte plejefamilier og generelt godkendte kommunale plejefamilier efter § 66, nr. 1 og 2
- Opholdssteder og døgninstitutioner efter § 66, nr. 5 og 6
- Døgntilbud til socialt truede børn og unge, børn og unge med nedsat fysisk og psykisk funktionsevne samt sikrede døgninstitutioner til børn og unge, § 67 stk. 1, 2 og 3
- Behandling af stofmisbrugere, § 101
- Beskyttet beskæftigelse og aktivitets- og samværstilbud, §§ 103-104
- Midlertidige botilbud, § 107
- Længerevarende botilbud, § 108
- Kvindekrisecentre, forsorgshjem mv., §§ 109-110
- Ydelser fra hjælpemiddelcentraler, § 112, jf. § 5, stk. 2
- Tilbud omfattet af § 5 stk. 3, regionale tilbud og stk. 5 kommunale tilbud (serviceydelser til personer med betydelig og varig nedsat funktionsevne efter lov om almene boliger mv.). Omfatter §§ 83-87, 97, 98 og 102
- Specialrådgivningsydelser, der udgår fra den indholdsmæssige opgavevaretagelse i regionale tilbud.

B. Sundhedsloven.

- Behandling for alkoholmisbrug, § 141
- Lægelig behandling for stofmisbrug, § 142.

C. Folkeskoleloven.

- Specialundervisning og specialpædagogisk bistand efter § 20, stk. 3 (lands- og landsdelsdækkende tilbud).

D. Lov om specialundervisning for voksne.

- Specialundervisning for voksne § 1, stk. 2 (lands- og landsdelsdækkende tilbud),
- Specialundervisning for voksne § 1, stk. 3 (tilbud til personer med tale-, høre- eller synsvanskeligheder).

Det præciseres desuden at tilbud efter folkeskolelovens § 20 stk. 2, ikke er omfattet af rammeaftalen, og derfor skal stå således i takstfilen.

Efter serviceloven er udgangspunktet for den kommunale finansiering takstbetaling for den enkelte plads. Ud over basistaksten skal der kunne differentieres i forhold til specielle behov. Taksterne beregnes på basis af omkostningsprincippet.

Lovgrundlaget for takstberegningerne er:

- Socialministeriets bekendtgørelse nr. 205 af 15. marts 2011 om rammeaftaler mv. på det sociale område og på det almene ældreboligområde samt tilknyttet vejledning af 3. marts 2006.
- Socialministeriets bekendtgørelse nr. 475 af 8. maj 2013 om Tilbudsportalen mv.
- Socialministeriets bekendtgørelse nr. 683 af 20. juni 2007 om omkostningsbaserede takster for kommunale tilbud.
- Indenrigs- og Sundhedsministeriets budget- og regnskabssystem for henholdsvis regioner og kommuner.

I Socialministeriets bekendtgørelse nr. 683 af 20. juni 2007 anføres, at taksten skal fastsættes for det enkelte tilbud eller for typen af tilbud, endvidere at et tilbud som er sammenfattet af flere tilbud efter lov om social service, skal hvert enkelt tilbud takstfastsættes. Takstberegningen skal ske med udgangspunkt i alle tilbuddets gennemsnitlig, langsigtede omkostninger.

Taksten omfatter således de direkte og indirekte driftsomkostninger, herunder bygnings- og lokaleomkostninger, forrentning af kapital og udviklingsomkostninger, akutpladser, tommepladser, almindelig indtægter og beboernes betaling for ydelsen, der afregnes med tilbuddet.

Herudover er det i region Midtjylland også aftalt at omkostninger til dokumentation af kvalitet indgår i taksten.

KL og Amtsrådsforeningen har i oktober 2005 udsendt en fælles vejledning om omkostningsberegning og betalingsmodeller på social- og specialundervisningsområdet, se www.socialportalen.viborg.dk.

Kommunerne i region Midtjylland og Region Midtjylland var enige om at denne vejledning dannede grundlag for nærværende aftale.

3. Elementerne ved beregning af omkostninger, der indgår i taksterne

Taksterne for de sociale tilbud og tilbud om specialundervisning beregnes ud fra det omkostningsbaserede budgetsystem. Udgangspunktet for det omkostningsbaserede budgetsystem er, at der foretages en periodisering af omkostningerne til det forventede forbrugstidspunkt. Dette betyder blandt andet, at der indregnes afskrivning og forrentning af foretagne investeringer i taksterne.

Region Midtjylland og den enkelte kommune i region Midtjylland vedtager en regnskabspraksis for social- og specialundervisningsområdet. Den vedtagne regnskabspraksis lægges til grund for den enkelte driftsherres takstberegning.

I det følgende beskrives elementerne ved beregning af omkostninger, der indgår i taksterne. Det beskrives, hvilke forudsætninger, der er lagt til grund for takstberegningen for 2014, samt hvilke forudsætninger, der skal tilpasses Regionens henholdsvis den enkelte kommunes regnskabspraksis.

3.1 Hovedskitse til en takstberegningsmodel

Oversigten nedenfor viser de enkelte elementer, der indgår ved beregningen af omkostninger, der indgår i beregningerne for taksterne.

Navn på tilbud/institution (afgrænset som en selvstændig budgetenhed)	
A. Tilbuddets nettobudget	Hele driftsbudgettet inklusive huslejudgifter ved lejemål fordeles på takstgrupper.
B. Tillæg for evt. centrale driftsrammer	Alle fælles centrale driftsrammer, der vedrører driften på flere tilbud/institutioner, som udmøntes løbende (f.eks. lønpuljer, puljer til vedligeholdelse).
C. Tillæg for kapitalomkostninger	Afskrivning og forrentning af grunde, bygninger og inventar, som forventes registreret i balancen ved driftsårets start.
D. Tillæg for udgifter til tjenestemandspensioner	Forventede hensættelser til tjenstemands-pension, der optjenes i driftsåret

E. Tillæg for udviklingsomkostninger	Udviklingsomkostninger, der ikke er direkte henført til det enkelte tilbud, indregnes som en fast procent af summen af A + B + C + D.
F. Tillæg for tilsyn med tilbuddene ¹	Udgifter til et uafhængigt tilsyn med de sociale tilbud og tilbud om specialundervisning indregnes som en fast procent af summen af A + B + C + D.
G. Tillæg for dokumentation	Udgifter til dokumentation indregnes som en fast procent af summen af A + B + C + D.
H. Tillæg for de administrative fællesudgifter	Direkte og indirekte administrative udgifter, der afholdes på Region Midtjyllands hovedkonto 4 og for kommunerne hovedkonto 6, indregnes som en fast procent af summen af A + B + C + D + E + F + G.
Samlet nettoomkostning	Summen af ovenstående fordeles på takstgrupper for det enkelte tilbud.
Regulering af over- eller underskud i de foregående års takster	Eventuelle over- eller underskud i et drifts år på mere end 5 % indregnes i taksterne 2 år efter.

I forbindelse med de årlige rammeaftaler indgås aftale om:

- Fastsættelse af tillæggene for punkt E, F, G og H.
- Tillæg for kapitalomkostninger for den enkelte driftsherre. Det vejledende niveau for afskrivningsperioden fastsættes til 30 år for bygninger, mens der er kortere afskrivningsperioder for driftsmidler og inventar. Forrentningen er fastsat til diskontoen² + 1 % - point.

Hensættelsen til tjenestemandspension er fastsat til 30 %.

De ovenstående procentsatser findes i styringsaftalens kapitel 4.3.

I det følgende beskrives de enkelte elementer i modellen.

3.2 Tilbuddets nettobudget

Direkte henførbare udgifter og indtægter defineres som de udgifter og indtægter, der er budgetteret på det enkelte tilbud. I budgettet indgår følgende omkostningstyper:

- Lønudgifter: bruttoløn med fradrag for refusion vedr. sygdom, barsel og lignende (inklusive udgifter til vikarbureau eller lignende).
- Udvikling: uddannelse af personale, køb af eksterne serviceydelser.
- Udgifter til anskaffelser, varekøb, almindelig vedligehold, kontorhold mv.
- Husleje, hvis der er tale om lejemål samt udgifter til el, vand og vedligeholdelse.
- Indtægter: beboerbetaling for servicepakker og salg af ydelser, der vedrører beboeraktiviteter. (Vedrørende tab på egenbetaling se nedenfor)
- Visse udgifter til befordring. (se nedenfor)
- Udgifter til tilsyn efter lov om Socialtilsyn.³

¹ For tilbud der er omfattet af det fælles socialtilsyn regnes der også med en fast procent til socialtilsyn, indtil de endelige takster for socialtilsyn ligger fast, hvorefter disse udgifter vil indgå i tilbuddenes netto budget.

² Diskontoen gældende 1. maj i året forud for budgettet.

³ Udgifter til socialtilsyn vil først indgå i tilbuddets netto budget når de endelige takster for socialtilsyn ligger fast.

I det omfang et tilbuds omkostninger er fælles med andre adskilte tilbud foretages en konkret fordeling. Den skønnede fordeling skal være tilgængelig. Der kan f.eks. være tale om flere tilbud, der har fælles ledelse. Her foretages en skønsmæssig fordeling mellem tilbuddene. Tillægsydelse indgår ikke i tilbuddets budget, idet der er tale om tillægsydelser, der aftales konkret med de kommuner, der bestiller det samlede tilbud. Tillægsydelser kan f.eks. være ledsagerordning, ekstra pædagogisk støtte, rådgivningsydelser, jf. afsnit 4.4 Prisfastsættelse af tillægsydelser m.v.

Tab på egenbetaling

Det er aftalt at det er driftsherren der beregner og opkræver egenbetaling fra beboeren, mens det er myndighedskommunen der har ansvaret for at fastlægge størrelsen af den enkelte borgers rådighedsbeløb.

Ved egenbetaling fra beboeren opstår der i nogle tilfælde tab, typiske i tilfælde hvor beboeren ikke har tilstrækkelig rådighedsbeløb. Disse tab skal dækkes af myndighedskommunen, hvorfor driftsherren skal opkræve den manglende egenbetaling fra den pågældende beboeres myndighedskommune.

Indtægterne vedrørende manglende egenbetaling som opkræves ved myndighedskommunen skal indgå i tilbuddets driftsregnskab.

Ved tab på egenbetaling forstås tab på den enkelte beboeres beregnede egenbetaling. Hvis egenbetalingen derimod ikke når det budgetterede niveau på grund af en anden sammensætning af beboerne og dermed deres beregnede egenbetaling, er der ikke tale om tab på egenbetaling. Dette forhold skal justeres i forbindelse med budgetlægningen.

Disse regler vedrørende tab på egenbetaling er gældende fra 1. januar 2013.

Vedrørende befordring

Takstgruppen har forespurgt Velfærdsministeriet, om en række befordringsudgifter kan indregnes som en del af taksten for tilbuddet. Ministeriet tilkendegiver, at der ikke er fastsat detaljerede regler for, hvorvidt befordring kan indregnes som en del af takstgrundlaget i et socialt tilbud, men vurderer at befordringen ved dagtilbud ikke kan indgå som en del af taksterne. Desuden er det Velfærdsministeriets vurdering, at befordring ikke kan betragtes som en integreret del af tilbud efter servicelovens §§ 103 og 104, idet befordring er rettet mod den enkelte visiterede borger.

Befordring til børn, unge og voksne i dagtilbud skal ikke indregnes som en del af taksten. Befordring for specialbørnehaver under Serviceloven § 32, er undtaget herfra, da befordringen her kan være en del af taksten.

3.3 Særlige puljer vedrørende tilbuddenes driftsudgifter/driftsindtægter

Det kan være hensigtsmæssigt, at visse direkte henførbare udgifter og indtægter styres i fælles puljer, som i budgetåret kan udmøntes til de enkelte tilbud. Der kan f.eks. være tale om:

- Pulje til vikarbudget i forbindelse med sygdom, barsel mv.
- Pulje til kurser, kompetenceudvikling og lignende.
- Puljer til vedligehold.
- Indtægter fra satspuljer.

Opbygning af puljer til fælles formål kan give en mere hensigtsmæssig ressourceudnyttelse enten på grund af størrelsen af det enkelte tilbud eller på grund af et ujævnt udgiftsbehov fra år til år. Fælles puljer fordeles mellem tilbuddene efter bruttobudgetandele.

Regionen må i henhold til Indenrigs- og Sundhedsministeriets Budget- og regnskabsvejledning ikke overføre over- eller underskud fra en overordnet målgruppe til en anden målgruppe. Derfor skal puljer til direkte henførbare udgifter og indtægter styres inden for de enkelte opgaveområder. I denne aftale sondres mellem følgende 7 overordnede målgrupper:

- Specialundervisning/kommunikation,
- Sociale tilbud til børn og unge med betydelig og varig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne samt sikrede institutioner,
- Sociale tilbud til voksne med betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne samt personer med særlige sociale problemer.
- Sociale tilbud til personer med sindslidelse.
- Forsorgshjem
- Kvindekrisecentret
- Misbrugere

3.4 Kapitalomkostninger

Hvis driftsherren ejer bygninger og grund indgår de årlige omkostninger ikke i det traditionelle udgifts- og indtægtsbudget. Der er tale om afskrivning og forrentning af kapitalapparatet (aktiverne). Afskrivning og forrentning af aktiverne indregnes altid fuldt ud, og uafhængig af finansieringsformen, som kan være internt kasselån, intern opsparing eller optagelse af almindelig lån. For kommunerne kan aktiverne endvidere være finansieret via skattebetaling.

Aktiverne udgør typisk værdien af grund, bygninger og visse driftsmidler og inventar.

Inventar og driftsmidler forudsættes enten afholdt indenfor driftsbudgettets ramme eller af særligt afsatte puljebeløb til inventar og driftsmidler.

Afskrivningen foretages lineær over afskrivningsperioden. Der foretages ikke afskrivning på grunde, der således i beregningsteknisk henseende er at betragte som afdragsfrie lån.

Det er den enkelte kommunalbestyrelse og regionsrådet, der skal fastsætte principperne for anvendt regnskabspraksis med hensyn til:

- Fastsættelse af afskrivningsperioder for aktiverne,
- Fastsættelse af restlevetid for modtagne aktiver,
- Retningslinjer for værdiansættelsen ved større om- og tilbygninger, renoveringsarbejder mv., herunder muligheden for at revurdere kapitalværdien.

Forrentning af aktiverne beregnes ud fra markedsrenten, defineret som diskontoen plus 1 % pr. 1. maj i året forud for takståret. Den gældende procentsats for driftsåret findes i styringsaftalens kapitel 4.3.

Forrentningen indregnes med forrentningsprocenten af anlæggets bogførte værdi ved årets begyndelse. Ved takstberegningen vil foregående års regnskabsmæssige værdi i praksis blive lagt til grund (1. januar 2013 for takstberegningen for 2014).

Forrentningen indregnes direkte i takstberegningen for det tilbud, forrentningen vedrører.

Forrentningen tilgår den myndighed (Region eller kommune) der står som ejer af de anlæg, der indgår i forrentningen uanset om forrentningen modsvares af betalte renteudgifter.

Region Midtjyllands omkostninger til forrentning af anlæg under udførelse medtages i takstberegningen.

3.5 Tillæg for tjenestemandspensioner

Der benyttes en hensættelsesprocent til tjenestemandspension på 30,0 %, som er gældende for alle driftsherrer.

Omkostninger til dækning af tjenestemandspensioner skal finansieres via takstopkrævninger på de enkelte tilbud. Dog skal tjenestemænd, der tidligere har haft ansættelse i Staten (reglementsansatte), ikke indgå i takstberegningen, idet pensionen til disse udredes af Staten.

Århus og Skanderborg Kommuner samt Region Midtjylland har beregnet deres hensættelsesprocent ud fra nedenstående forudsætninger. Ved beregningerne er der fundet et fælles vægget gennemsnit på 30,0 %.

Forudsætninger for aktuariemæssig beregning:

1. Det forudsættes, at der allerede er foretaget en fuld afdækning af pensionsforpligtelser for tidligere år. Der skal således ikke indregnes en regulering mhp. korrektion af en for høj eller for lav hensættelse i de tidligere år. Kun den ekstra pensionsoptjening, der sker i løbet af året skal vurderes i beregningen.
2. Tjenestemænd, der tidligere har haft ansættelse i Staten (reglementsansatte), skal ikke indgå i beregningerne, idet pensionen til disse udredes af Staten.
3. Det forudsættes, at pensionsalderen er 62 år.
4. Ved beregning af tjenestemændenes forventede levealder skal der anvendes Danmarks Statistik's seneste opgjorte middellevetid, idet der tages højde for den fremtidige forøgelse i middellevetiden. Der tages hensyn til køn og alder. Desuden kan der tages højde for dokumenterede forskelle imellem tjenestemænds levealder og befolkningens generelle levealder. Dokumentation skal vedlægges.
5. I beregningen forudsættes en realrente på 2 % p.a. Hvis det af beregningstekniske årsager er nødvendigt at anvende en anden sats for realrenten, skal aktuaren skønsomt korrigere opgørelsen, så der tages højde herfor.
6. Der skal i beregningen tages højde for, at tjenestemænd der har haft nedsat tjenestetid indgår tilsvarende nedsat i pensionsalder.
7. Øvrige forhold medtages i beregningen i overensstemmelse med pensionsregulativet af 2008.

Der foretages ingen efterregulering for til- og afgang af tjenestemænd i løbet af året.

3.6 Tillæg for udviklingsomkostninger

Udviklingsomkostninger, der ikke er direkte henført til det enkelte tilbud, indregnes som en fast procent af summen af tilbuddets nettodriftsbudget, særlige puljer vedrørende tilbuddenes driftsudgifter/driftsindtægter, kapitalomkostninger og udgifter til opsparet tjenestemandspension.

3.7 Tillæg for tilsyn

Udgifter til Socialtilsyn Midt konteres som en direkte udgift på tilbuddet, for Silkeborg Kommunes vedkommende er det udgifter til Socialtilsyn Nord.

Nedenstående gælder således kun for de tilsyn som kommunerne og Region Midtjylland fører på egne tilbud.

Omkostningerne ved tilsynet skal indregnes i taksterne. Beregningerne baseres på en opgørelse over personaleforbrug ved løsning af opgaven, tillagt omkostninger ved kørsel, kurser og lignende. Herudover beregnes en standard for omkostninger til husleje, IT mv.

Udgifter vedr. tilsyn må ikke konteres på omkostningsstedet, hvis der beregnes overhead på tilsynet.

Tillæg for tilsyn indregnes som en fast procent af summen af tilbuddets nettodriftsbudget, andel af særlige puljer vedrørende tilbuddenes driftsudgifter/driftsindtægter, kapitalomkostninger og udgifter til opsøret tjenestemandspension.

3.8 Tillæg for dokumentation

Udgifter til dokumentation af kvalitet m.m. herunder bruger- og pårørendeundersøgelser indregnes i taksterne.

Tillæg for dokumentation indregnes som en fast procent af summen af tilbuddets nettodriftsbudget, andel af særlige puljer vedrørende tilbuddenes driftsudgifter/driftsindtægter, kapitalomkostninger og udgifter til opsøret tjenestemandspension.

3.9 Tillæg for administrative fællesudgifter (indirekte udgifter)

De administrative udgifter og indtægter defineres som udgifter, der er budgetteret på konto 6 for det kommunale budget og regnskab og fælles administrative konti på konto 2 og konto 4 for regionerne.

Der er tale om udgifter og indtægter, som typisk ikke henføres og bogføres direkte på den enkelte institution. Der er dog ikke nogen fast defineret grænse mellem udgifter og indtægter, der afholdes på administrative konti og driftskonti.

I de særlige tilfælde, hvor et tilbud har udgifter til opgaver, der sædvanligvis er henført til administration foretages en forholdsmæssig korrektion af procentsatsen. Der kan f.eks. være tale om tilbud, der har egen lønadministration, bogholderi eller lignende.

Derimod skal øvrige direkte og indirekte administrative omkostninger indregnes i taksten. Der kan f.eks. være tale om udgifter til administrativ ledelse, planlægning og budgetlægning, økonomistyring, regnskabsudarbejdelse, løn- og personaleadministration, IT-administration og fælles IT systemer (f.eks. økonomisystem, lønsystem mv.), politiske organer mv.

Tillæg for administrative nettoudgifter indregnes som en fast procent af summen af tilbuddets nettodriftsbudget, andel af centrale fælles puljer vedrørende flere tilbuds drift, kapitalomkostninger, udgifter til opsøret tjenestemandspension, andel af udgifter til udvikling, tilsyn og dokumentation.

3.9.1 Tillæg for administrative fællesudgifter i Regionen

I henhold til lov om regionernes finansiering og Indenrigs- og Socialministeriets bekendtgørelser skal regionen fordele de administrative udgifter og indtægter på regionens tre opgaveområder: Sundhedsområdet, social- og specialundervisningsområdet samt regional udvikling. Der udarbejdes fordelingsnøgler for generelle og indirekte administrative fællesudgifter for regionen. Den udarbejdede fordelingsnøgle godkendes i Regionsrådet og er genstand for løbende revision. I forbindelse med udarbejdelse af regnskabet for regionerne skal de faktiske administrative omkostninger fordeles efter den aftalte fordelingsnøgle på opgaveområder.

3.9.2 Tillæg for administrative fællesudgifter i kommunen

Kommunerne fordeler sædvanligvis ikke administrative (hovedkonto 6) fællesudgifter ved kommunens ledelse, ejendomsomkostninger IT m.v. til driftsområderne. De samlede fællesudgifter kan derfor ikke umiddelbart udledes af kommunernes bogføring på samme måde som i Regionen.

Den enkelte kommune kan vælge at anvende den aftalte overhead jf. styringsaftalen kapitel 4.3, eller en der er mindre end denne.

Kommunerne modtager bloktilskud til dækning af særlige administrative opgaver. Opgaverne omfatter blandt andet:

- Bearbejdning af kommunernes årlige redegørelser, udarbejdelse af forslag til rammeaftaler samt opfølgning herpå,
- Koordinerende opgaver i forhold til de mest specialiserede lands- og landsdelsdækkende tilbud,

Udgifterne til disse særlige administrative opgaver skal ikke medtages i beregningen af takster.

4. Betalingsmodeller

Betalingsmodeller angiver de konkrete måder, hvor der afregnes for konkrete ydelser på et tilbud.

Der opereres med følgende betalingsmodeller:

- Traditionel takstbetaling.
- Afregning for tillægsydelser.
- Abonnements- eller kontraktbetaling.

Herudover knytter der sig særlige problemstillinger til beregningen af takster for krisecentre og forsorgshjem samt vedrørende almene ældreboliger.

Det er en forudsætning for betalinger mellem to myndigheder, at der indgås en skriftlig betalingsaftale, som indeholder en stillingtagen til basistakster og tillægsydelser.

4.1 Traditionel takstbetaling

Den traditionelle takstbetaling udgør en basistakst for et tilbud opgjort enten som en døgn-takst eller dagtakst. Ved beregningen af taksten for tilbuddet anvendes beregningsgrundlaget, jf. takstbilaget til Styringsaftalen samt den aftalte belægningsprocent.

Belægningsprocenter bør fastsættes ud fra ønsket om, at driftsherren skal have kraftig incitament til at tilpasse kapaciteten ved faldende efterspørgsel. Det er imidlertid også vigtigt, at også efterspørgeren indgår i dialog med driftsherren, hvis der planlægges en større omlægning af efterspørgslen.

Belægningsprocenten aftales årligt ved udarbejdelse af rammeaftalerne. Der kan således aftales forskellige belægningsprocenter for de enkelte områder. De aftalte belægningsprocenter for driftsåret fremgår af styringsaftalens kapitel 4.3.

Belægningsprocenterne omfatter ikke forsorgshjem og krisecentre, jf. nedenstående afsnit 4.2.

Aftale om lavere belægningsprocent: I visse tilfælde er der en særlig usikkerhed omkring belægningsprocenten, hvorfor der kan aftales afvigelser fra ovenstående belægningsprocenter. Ved igangsætning af nye tilbud kan der være en særlig risiko. Det samme gælder for tilbud, som fungerer som akut-tilbud. Der kan her aftales en lavere belægningsprocent.

Abonnementsbetaling: Tilbud/ydelser hvor der kræves en fast kapacitet, men hvor efterspørgslen i sagens natur kan svinge en del, kan der aftales en abonnementsbetaling, jf. afsnit 4.3.

Basistaksten beregnes som:

- **Tilbuddets samlede nettoomkostninger/(den forudsatte belægningsprocent for tilbudet * normerede pladser)/365.**
- **Eksempel:** tilbudet har samlede nettoomkostninger på 95 mio. kr., 100 normerede døgnpladser og en forudsat belægningsprocent på 98. **Taksten kan beregnes til 95 mio. kr. / (0,98*100) / 365 = 2.656 kr. pr. døgn.**

Hvis en borger ikke udnytter et tilbud fuldt ud, eller har behov for ekstra støtte, kan der aftales en procentvis indskrivning. Hvis en borger f.eks. udnytter et dagtilbud 3 ud af 5 åbningsdage, kan indskrivningen aftales til 60 % af den fulde basistakst. Differentieret indskrivningsprocent bør dog kun anvendes i helt særlige tilfælde.

4.2 Særlige problemstillinger omkring forsorghjem og krisecentre

Forsorghjem og krisecentre har boformer, der skal kunne modtage brugerne akut. I henhold til serviceloven har forstanderen ret til at optage personer i boformerne, og brugerne har ret til at henvende sig af egen drift. Der skal reelt være pladser til rådighed, når brugere henvender sig akut.

Herudover er der tekniske problemer omkring fastsættelse af belægningsprocenten, idet det ikke er alle brugere der har et cpr-nummer eller ønsker at oplyse dette. Endvidere er det ikke alle brugere, der har en handlekommune (f.eks. udlændinge).

Det er overvejet, om der skal fastsættes en form for abonnementsbetaling for forsorghjem og krisecentre. Abonnementsbetalingen virker som en aftalt udgiftsfordeling mellem brugerkommunerne. Dette vil dog medføre andre problemstillinger. For det første er der mange brugere fra kommuner i andre regioner, som vanskeligt kan indregnes i abonnementsbetalingen. For det andet er der store variationer i den enkelte kommunes forbrug fra år til år, som vanskeliggør en objektiv fordelingsnøgle ved fastsættelse af abonnementet (befolkningstal er næppe anvendelig, da langt de fleste brugere kommer fra kommuner med større byer). For det tredje viser erfaringerne, at belægningen er rimelig stabil fra år til år.

Derfor fastsættes belægningsprocenten som gennemsnittet af belægningsprocenten for det enkelte tilbud to og tre år forud for beregningsåret. Ved takstberegningen for 2014 er det således gennemsnittet for belægningsprocenten for 2011 og 2012. Det er dog aftalt, at denne ikke kan overstige 100 %.

Erfaringsmæssigt er det meget få brugere, der ikke ønsker at oplyse cpr-nummer til brug for administrationen og afregningen med betalingskommunen. Hvis en bruger ønsker at forblive anonym, kan der fremsendes en anonym regning til betalingskommunen under forudsætning af, at revisionen påtegner regnskabet.

Takstgruppen følger udviklingen i ovennævnte forudsætninger for at vurdere behovet for justeringer af regelsættet.

4.3 Særlige problemstillinger omkring ambulante ydelser og rådgivningsydelser på kommunikationsområdet, misbrugsområdet og rådgivningsydelser

Der er mulighed for at køber og sælger kan indgå abonnementsaftaler på en række særlige områder. Formålet er at sikre en rationel økonomisk drift og samtidig fastholde et ønske om at fastholde en bestemt kapacitet og fagligt beredskab af hensyn til den enkelte kommunes forsyningsikkerhed.

For specialrådgivning, kommunikationsområdet, hjælpemidler samt ambulante behandling af misbrugere er der ikke samme mulighed for at opgøre budget og forbrug i antal pladser og fastsatte takster. Der er typisk tale om mange forskellige typer af ydelser, og hvor omfanget af

indsatsen varierer betydeligt fra sag til sag. Betalingen kan her tilrettelægges hensigtsmæssigt i abonnementsordninger. Abonnementsordninger indgås skriftligt mellem den enkelte driftsherre og køberen af ydelserne.

4.4 Prisfastsættelse af tillægsydelser m.v.

Taksterne beregnes normalt som et gennemsnit for den ydelsespakke, der gælder for takstgruppen. Denne standardtakst kan imidlertid i helt særlige tilfælde erstattes af individuelt beregnede takster. Dette kan ske i form af tillægstakster, procentregulering af standardtaksten eller som helt individuelt beregnede projekttakster.

Takstgruppen følger udviklingen i anvendelse af tillægsydelser.

Tillægstakster.

Tilbuddenes basisydelser vil typisk dække brugerens behov, men der kan være brug for at tilrettelægge en mere individuel og differentieret indsats. Hvis der således er tale om ledsagerordning, ekstra pædagogisk støtte, ekstra fysioterapi eller ergoterapi eller eventuelt særlige rådgivningsydelser, som ikke er en del af ydelsespakken i takstgruppen, kan der opkræves en tillægstakst.

Opkrævning af tillægstakst forudsætter, at udgifterne til den pågældende ledsagerordning, ekstra pædagogisk støtte, ekstra fysioterapi eller ergoterapi ikke er indeholdt i tilbuddenes almindelige budget, men kun kan leveres ved anskaffelse af ekstra personale mv.

Der beregnes faste timetakster for disse tillægsydelser, som baseres på de direkte omkostninger samt andele af de indirekte omkostninger. Endvidere fastsættes timetaksten ud fra forudsætninger om Bruger Tids Procent (BTP-tiden). Omfanget af indsatsen aftales individuelt mellem den myndighed, der leverer ydelsen og handlekommunen.

Rådgivningsydelser vil i mindre omfang indgå i den almindelige takst i forbindelse med ind- og udskrivning. Der foretages særskilt omkostningsberegning for rådgivningsydelser af mere generel karakter.

Rådgivningsydelser kan afregnes efter timetakster. Imidlertid kan det være hensigtsmæssigt, at omkostningerne til rådgivningsydelser afregnes som en kontraktsum eller abonnementsydelse. Der kan f.eks. være tale om kontraktydelser til VISO eller abonnementsydelser som småbørnsrådgivningen. Der anvendes tilsvarende beregningsmodel for fastsættelse af takster i kommunale bofællesskaber, der ikke er omfattet af rammeaftalen.

Det er aftalt, at der skal udvises tilbageholdenhed med tillægsydelser. Der er udarbejdet et notat - Vejledende priser på tillægsydelser indeholdt i Rammeaftale 2014 - med vejledende priser for tillægsydelser. Notatet kan findes på Socialportalen under takster 2014 www.socialportalen.viborg.dk.

I den årlige opgørelse af, om der er over- eller underskud på taksterne skal indtægterne fra tillægstakster oplyses særskilt.

Procentvis regulering af standardtaksten.

I stedet for at afregne de aftalte ekstraydelser som tillægstakst, kan det aftales at der anvendes en procentvis regulering af standardtaksten. Det skal imidlertid understreges, at der alene er tale om en anden afregningsform. Ligesom for tillægsydelser er det en forudsætning, at den ekstra betaling udover standardtaksten dækker nogle konkret aftalte ekstraydelser, som ikke er en del af ydelsespakken i takstgruppen.

I beregningen af, hvilken procentregulering, der anvendes skal man være opmærksom på, at driftsherrens omkostninger til bygningsdrift, administration, udvikling osv. allerede er dækket af standardtaksten. Derfor er hele taktindtægten udover de 100 % til dækning af de direkte driftsomkostninger i tillægsydelse.

I den årlige opgørelse af, om der er over- eller underskud på taksterne skal det oplyses særskilt, i hvor stort omfang, der er anvendt procentvis regulering af taksten.

Projekttakster.

I enkelte tilfælde sammensættes helt individuelle tilbud, som er skræddersyet efter den enkelte borger særlige behov. I nogle tilfælde kan det være tilbud, der oprettes uden særlig tilknytning til et eksisterende tilbud (sommerhusløsninger), mens det i andre tilfælde kan være projektpladser indenfor de fysiske rammer af et eksisterende tilbud.

En projekttakst beregnes ud fra de direkte udgifter i den aftalte ydelsespakke. I takstberegningen indregnes der ikke bidrag til udvikling, administration, tilsyn mv., idet disse omkostninger må forudsættes allerede at være dækket af takstbidrag på de øvrige takster. Derimod kan der i visse tilfælde være brug for at medtage bidrag til tjenestemandspension og til afskrivning og forrentning af bygninger, hvis disse ikke allerede er finansieret af de øvrige takstindtægter.

I den årlige opgørelse af, om der er over- eller underskud på taksterne skal også indeholde oplysninger om takstindtægter fra projekttakster.

5. Regulering for over- eller underskud

Efter lov om regionernes finansiering skal overskud eller underskud på de sociale tilbud eller tilbud om specialundervisning modregnes i taksterne 2 år efter. Området skal hvile i sig selv. Efter bekendtgørelse nr. 683 af 20. juni 2007 skal kommunernes tilbud indregne et over- eller underskud i taksterne for den enkelte tilbud eller typer af tilbud. Et over- eller underskud kan overføres i overensstemmelse med kommunalbestyrelsens retningslinjer herfor. Dog skal et underskud senest indregnes i taksten 2 år efter det år, underskuddet vedrører..

Der er enighed om, at det enkelte tilbud bør sikres incitamenter til rationel driftsvaretagelse, hvorfor overskud eller underskud i det enkelte tilbud som udgangspunkt bør overføres til efterfølgende budgetår.

I forbindelse med de årlige styringsaftaler aftales en procentsats for overførsel af overskud eller underskud for de enkelte tilbud. Reguleringer af denne art indarbejdes i tillægsbevillinger, således at der ikke opstår regnskabsmæssige overskud eller underskud ved mindre forskydninger mellem budgetteret og faktisk forbrug mellem to regnskabsår.

Overskud og underskud, som ligger ud over den aftalte procentsats, udlignes på tværs af tilbuddene inden for følgende hovedmålgrupper:

- Specialundervisning/kommunikation
- Sociale tilbud til børn og unge med betydelig og varig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne samt sociale eller adfærdsmæssige problemer samt sikrede institutioner
- Sociale tilbud til voksne med betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne samt personer med særlige sociale problemer
- Sociale tilbud til personer med sindslidelse
- Forsorgshjem
- Kvindekrisecentret
- Misbrugere

Udligningsgrupper må kun omfatte tilbud der enten er inden for eller uden for rammeaftalen. Et tilbud inden for rammeaftalen og et udenfor må således aldrig være med i samme udligningsgruppe.

Hvis et tilbud skifter fra at være med i rammeaftalen til ikke at være med, eller omvendt er det takståret der er afgørende for om tilbuddet er med i eller udenfor rammeaftalen når over/underskud opgøres.

Eksempelvis, hvis et tilbud i 2012 var udenfor rammeaftale og i 2014 indenfor rammeaftale skal det udlignes med tilbud der i 2014 er indenfor rammeaftale når over/underskuddet for 2012 opgøres.

Er det ikke muligt, at udligne overskud og underskud, som ligger ud over den aftalte procent-sats, på tværs af tilbuddene indenfor målgrupperne i egen organisation, skal der foretages en efterregulering af taksterne 2 år efter. Efterreguleringen slår således igennem for de personer, som måtte være indskrevet i tilbuddet 2 år efter forekomsten af selve over- eller underskuddet.

Den del af et over- eller underskud, som ikke indregnes i taksten 2 år efter (fordi det er mindre end 5 %), skal i stedet indgå i opgørelsen af over- og underskud i det følgende drifts år. Driftsherren kan dog vælge at udligne et over- eller underskud allerede i det følgende år og dermed undgå reguleringer i taksten to år efter. For underskud udover 5 % kan dette ske ved at tilbuddene pålægges besparelser, så underskuddet udlignes af et tilsvarende overskud i det efterfølgende år. For overskud udover 5 % kan udligningen ske ved at driftsherren betaler en del af takstindtægten tilbage til køberkommunen (opgjort pr. CPR-nr.) og derved umiddelbart reducerer overskuddet. Dette er ikke gældende for pladser der er objektivt finansierede.

Takstgruppen har udarbejdet en vejledning med nærmere retningslinjer for efterregulering af over- eller underskud. Vejledningen findes på socialportalen www.socialportalen.viborg.dk.